

وضعیت خلاقیت دانشجویان مورد مطالعه: دانشجویان دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی

دانشگاه زابل

فاطمه کاظمی اسکری^{1*}، غلامحسین زمانی²، میثم منتی زاده³

1- دانشجوی کارشناسی ارشد ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه شیراز

2- استاد بخش ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه شیراز

3- دانشجوی دکتری ترویج و آموزش کشاورزی

چکیده

خلاقیت پیدایی و تولید یک اندیشه و فکر جدید است و اشاره به قدرت ایجاد اندیشه های نو دارد. اندیشه ای که خلق می شود علاوه بر بدیل بودن برای نوآوری باید در عمل قابل اجرا نیز باشد و افراد باید بتوانند که آن را به نوآوری تبدیل کنند. رشد مهارت ها و عقاید خلاقانه از طریق برنامه درسی، آنان را قادر به پیدا کردن مسیر درست زندگی خود می سازد. به علاوه آماده سازی دانشجویان برای ورود به بازارهای رقابتی بزرگ خود دلیلی برای نیاز به پرورش خلاقیت آنان است. لذا، هدف پژوهش حاضر بررسی وضعیت خلاقیت دانشجویان می باشد. این پژوهش از نوع پیمایشی و جامعه آماری نیز تمامی دانشجویان مقطع کارشناسی دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه زابل بودند و 200 نفر از دانشجویان، به طور تصادفی به عنوان نمونه تحقیق انتخاب شدند. برای تجزیه و تحلیل داده ها نیز از نرم افزار spss نسخه 21 بهره گرفته شد. در این تحقیق میزان خلاقیت براساس 4 بعد سیالی، ابتکار، انعطاف پذیری و بسط مورد ارزیابی قرار گرفت که بیشترین فراوانی را بعد ابتکار و کمترین را بعد انعطاف پذیری به خود اختصاص داده اند و با توجه به آزمون مقایسه میانگین فقط در بعد انعطاف پذیری، بین دانشجویان ورودی های مختلف، تفاوت معنی داری وجود داشت. همچنین مشاهده شد که رابطه معنی داری بین بعد سیالی و انعطاف پذیری وجود دارد. در نهایت نیز پیشنهاداتی در راستای افزایش خلاقیت دانشجویان پیشنهاد گردید.

کلمات کلیدی: خلاقیت، نو آوری، دانشجویان، دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی، دانشگاه زابل

مقدمه

امروزه به دلیل تغییرات روز افزون و پرشتاب جوامع بشری و نقش کلیدی تعلیم و تربیت در تربیت نسل خلاق به منظور توان روبرو شدن با این تغییرات، اهمیت و ضرورت خلاقیت و عوامل مؤثر بر آن در تعلیم و تربیت بیش از هر زمان دیگری آشکار شده است. خلاقیت و نوآوری از مهمترین اهداف آموزش و پرورش و جزء مهمترین رسالت سازمان های آموزشی است. بنابراین اگر مدیران در کنار مهارت های مدیریتی از خلاقیت و نوآوری برخوردار باشند زمینه های ایجاد و رشد خلاقیت فراهم می شود (samkhani, 2002). رشد و توسعه هر جامعه متأثر از نیروی آموزش دیده ی آن جامعه می باشد بنابراین دستیابی به بهره وری و بهبود کیفیت نظام آموزشی را می توان اثرگذارترین عامل در توسعه کشورها دانست. تربیت نیروی انسانی نوعی سرمایه گذاری محسوب می شود و لذا کشورها به ویژه کشورهای در حال توسعه، بیش از پیش دریافته اند که باید به تکمیل کیفیت نیروی انسانی خود بپردازند (بارانی و همکاران، بی تا). دانشجویان هر جامعه به عنوان قشر روشنفکر و کارآمد و آینده سازان هر کشور، گروهی هستند که بخش عمده ی برنامه ریزی و بودجه ی هر کشور را به خود اختصاص می دهند. آنان از هوشمندترین و مستعدترین اقشار جامعه می باشند (حیدری و همکاران، 1381). بنابراین شناسایی عوامل مؤثر بر خلاقیت دانشجویان و توجه به آنها گامی به سوی توسعه پایدار می باشد. امروزه خلاقیت به منزله مهارت اساسی برای جامعه است. با پرورش خلاقیت دانشجویان در کلاس درس به آن ها کمک می شود که بتوانند چهارچوبی مناسب برای زندگی خود تشخیص داده و ایجاد نمایند (امامی پور و همکاران، 1382). در کشور آمریکا، استرالیا، نیوزلند، سنگاپور، مالزی ده سال است که در دانشگاه ها و مدارس، برنامه آموزش، تفکر سریع و نحوه تفکر به طور رسمی مورد استفاده قرار می گیرد. شیوه های رسمی و سنتی آموزش و تدریس که در کلاس های ما به کار گرفته می شود برای شکوفایی خلاقیت دانشجویان فرصتی باقی نمی گذارد. در این کلاس ها یادگیری مبتنی بر حافظه و انتقال اطلاعات است و اساتید بر حافظه شناختی تأکید می کنند. همیشه محور برنامه های درسی بر دانستن است و درک، تجزیه و تحلیل، ارزیابی و حل مسأله جای چندانی ندارد (زارع و همکاران، 1391). متأسفانه مسئولان دانشگاه نگرشی عمیق به خلاقیت ندارند. نتیجه آنکه فارغ التحصیلان قادر نیستند در بازار کار و رقابت حرف تازه ای برای گفتن داشته باشند. این نتایج زنگ خطری است برای مسئولین نظام آموزش و پرورش که میزان فاصله نظام آموزش ما را با شیوه های خلاق می سنجند. باتوجه به اینکه خلاقیت یکی از پیچیده ترین اندیشه های بشری می باشد که قابل پرورش می باشد لازم است در آموزش همه دروس علاوه بر تفکر همگرا^۱، تفکر و اگر^۲ نیز مدنظر اساتید و مربیان تربیتی قرار می گیرد.

² Convergent thinking

بنابراین مدارس و دانشگاه ها امروز خود را شدیداً موظف می دانند که به شکوفایی محصلان در همه درسها کمک کنند و با روش ها و وسایل گوناگون « ابتکار و خلاقیت» آنان را رشد و گسترش دهند. متأسفانه با وجود چنین ضرورتی هنوز به طور رسمی حتی یک واحد درسی در مدارس و دانشگاههای کشور با این موضوع تدریس نمی شود. این در حالی است که آموزشهای دیگری هم که در این مؤسسات ارائه می گردد بگونه ای است که بدون تعهد باعث از بین رفتن قوه خلاق فرا گیرنده می شود (رهنما و همکاران، 1388).

خلاقیت یک فرایند ذهنی است که از فرد معینی و در یک زمان مشخص دیده می شود، فرآیندی که در نتیجه آن، یک اثر جدید اعم از ایده یا چیزی نو و متفاوت تولید می شود. تولید جدید و متفاوت، می تواند کلامی یا غیر کلامی و عینی یا ذهنی باشد (واحدیان، 1387). به عبارت دیگر خلاقیت عبارتست از شناخت، محیط، آگاهی از فرصت ها و تهدیدها و دادن عکس العمل مناسب به آن (فتحی زاده و همکاران، 1390). خلاقیت ایجاد ارتباط بین ایده های نو و دانش جدید است. آنچه امروزه به عنوان دانش نامیده می شود تجارب، مهارت ها و اطلاعات است اما در آینده فرایند های خلاق دانش نامیده می شوند و خلاقیت افراد به وسیله چگونگی استفاده از دانش اندازه گیری می شود (Runco, 2007). خلاقیت یک نوع توانایی است که در اثر محرکهای محیطی بویژه محرکهای اجتماعی می تواند رشد کند (قادری، 1389).

خلاقیت یک موهبت الهی است، همه جوامع به خلاقیت نیاز مبرم دارند ، خلاقیت اساس پیشرفت و مانع وابستگی به بیگانگان است در حالی که بسیاری از معلمان و مدیران به هیچ وجه علاقه ای به این موضوع نشان نمی دهند. مدیران و معلمان می توانند با خلاق بودن خود، خلاقیت را در دانش آموزان نیز پرورش دهند (جعفری، 1383).

تعریف های متعدد از خلاقیت، آن را عمدتاً به سه گروه (ویژگی شخصیتی، فرایند خلاقیت، محصول خلاقیت) تقسیم می کنند. از جنبه ی دیگر خلاقیت را می توان به دو دسته ی هنری و کاربردی تقسیم نمود. خلاقیت کاربردی دارای دو مرحله ای ایده سازی و ایده سنجی است که در مرحله ی ایده سازی تفکر خلاقه و در مرحله ی ایده سنجی، تفکر قضاوت کننده ایفای نقش می کند (حجازی و همکاران، 1388).

شناخت و تعلیم و تربیت افراد سرآمد و خلاق بدین دلیل است که این افراد بتوانند. بار مهمی از وظایف و مسئولیت های علمی ، فرهنگی و اجتماعی جامعه را بر دوش بکشند، زیرا در دنیای پیچیده امروز که شاهد رقابتهای بسیار فشرده جوامع مختلف در دستیابی به جدیدترین تکنولوژی و منابع قدرت هستیم، افراد تیز هوش و خلاق و صاحبان اندیشه نو و تفکر واگرا به مثابه گرانیهاترین سرمایه ها از جایگاه بسیار والا و ارزشمندی برخوردار هستند (افروز و همکاران، 1391).

هرچند توانایی تفکر خلاق به طور بالقوه و به نحو فطری در انسان به ودیعه نهاده شده است اما ظهور آن مستلزم پرورش آن است زیرا تفکر خلاق آموزش پذیر است بی تردید یکی از مهمترین اهداف آموزش و پرورش رشد تفکر خلاق است و نقش کلیدی در این خصوص برعهده معلمان و کلاس و مدرسه است. زیرا تفکر خلاق تنها با آموزش و تمرین ایجاد می گردد. مدرسه می تواند با استفاده از انواع روشهای خلاق امکان ظهور خلاقیت در کودکان و نوجوانان را فراهم سازد(وجدی، 1388).

با توجه به اینکه اهمیت و ضرورت خلاقیت دانشجویان روشن می گردد این نکته قابل توجه است که چگونه اساتید و دست اندر کاران تعلیم و تربیت کمک می کنند تا افراد جامعه را در جهت شناخت عوامل موثر بر خلاقیت فرزندان شان یاری دهند، تا از این رهگذر عملکردهای شغلی و تحصیلی فرزندان شان را بهبود بخشیده باشند و به خاطر اهمیت خلاقیت است که از همان ابتدای ظهور روان شناسی نوین، اندیشمندان و پژوهشگران زیادی به طرح این مقوله پرداختند(پیر خاقتی، 1384). واز آنجایی که هر گونه خلل در دوران حساس رشد و دوران مدرسه بر اثر عدم پرورش خلاقیت در آنها احتمالاً موجبات شکست در روند تحصیلی و شغلی آنها می گردد می توان اهمیت خلاقیت را به عنوان جنبه مهمی از عملکرد روانی دانشجویان تلقی کرد و به منظور داشتن جامعه ای پویا که یکی از ارکان اساسی آن تعلیم و تربیت صحیح در مدرسه است.

خلاقیت و کارآفرینی که به مباهه موتور تحول و رشد اقتصادی در جهان عمل می کند، تنها در بستر فرهنگی مستعد رشد می کند. ریشه رفتارهای خلاق و کارآفرینانه فردی و جمعی یک نظام اجتماعی به شکوفایی اقتصادی، توسعه محصول جدید و ارزش آفرینی می انجامد. رشد خلاقیت و کارآفرینی نیز نیازمند بستر فرهنگی مناسب و مستعد است(سالارزهی و همکاران، 1387). در پژوهش انجام شده توسط خسروانی(2005, khosravani) بین 256 دانشجو صورت گرفت هیچگونه رابطه معنی داری بین ویژگی روان رنجورگرایی با خلاقیت بدست نیامد. زارع و همکاران(1389) در پژوهشی تحت عنوان بررسی اثر بخشی آموزش مهارت های حل مسأله بر ارتقاء خلاقیت مهندسين با توجه به سنخ شخصیتی آنان نتیجه گرفت که آموزش مهارت های حل مسأله به عنوان یک تکنیک موجب ارتقاء خلاقیت افراد و فعال شدن عناصر فراشناختی و شخصیتی خلاقیت می شود. اصانلو و همکاران(1385) طی پژوهشی بر روی 160 نفر از مدیران سازمان تربیت بدنی و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به این نتیجه رسیده اند که ویژگی های فردی تأثیری بر میزان خلاقیت افراد مورد بررسی ندارد. رشیدی و همکاران(1387) نیز در پژوهشی با هدف بررسی رابطه بین خلاقیت و منبع کنترل، به این نتیجه رسیده اند که خلاقیت ارتباط مثبتی با منبع کنترل درونی دارد و خودانگیزگی و انگیزش درونی در خلاقیت تأثیر زیادی دارد. ضرغامی و همکاران(1391) به این نتیجه رسیده اند که بین میزان خلاقیت پژوهشگران و انجام تعداد پروژه های نوآورانه آنها ارتباط معنی داری وجود ندارد و میزان خلاقیت بیشتر افراد تأثیری بر میزان مشارکت آنان در اجرای طرح های نوآورانه نداشته است.

صادقی مال امیری (Sadeghi Mal Amiri, 2005) با بررسی عوامل مؤثر بر خلاقیت کارکنان مؤسسات پژوهشی کشور دریافت که عوامل فردی شامل ویژگی های شخصیتی، دانش و سبک شناختی بر خلاقیت پژوهشگران مؤثر هستند. از آن جایی که امروزه خلاقیت و ابتکار دانشجویان و جوانان ما دچار رکود شده که این مهم نیز خود می تواند اثر سوئی در پیشرفت علم و تکنولوژی کشور در مقایسه با کشورهای همجوار و توسعه یافته باشد ما را واداشت که بدنبال بررسی خلاقیت از ابعاد مختلفی همچون انعطاف پذیری، ابتکار، بسط و سیالی بپردازیم.

روش تحقیق

روش اجرای این پژوهش توصیفی و طرح پژوهش از نوع طرح های همبستگی بود. جامعه آماری این پژوهش را دانشجویان دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه زابل در سال 91-90 تشکیل دادند و حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران 180 نفر بدست آمد.

این مطالعه به صورت پیمایشی انجام گرفته است. و برای گردآوری داده ها از پرسشنامه استاندارد آزمون خلاقیت دکتر عابدی که دارای 60 گویه 3 گزینه ای که به تعداد 22 گویه در بخش سیالی، 11 گویه در بخش بسط، 16 گویه در بخش ابتکار و 11 گویه در بخش انعطاف پذیری تقسیم شده است. این آزمون در اهواز توسط کفایت (1372) و در تهران توسط کیامنش (1372) به طور همزمان ترجمه و پس از بررسی و تصحیح شکرکن به کار گرفته شد و در سال 1377 توسط دائمی دانشگاه تربیت معلم تهران روی دانش آموزان دبیرستانی تهران هنجار شد.

برای محاسبه روایی صوری پرسشنامه خلاقیت این آزمون به 200 نفر از دانش آموزان سوم راهنمایی همزمان با آزمون خلاقیت عابدی، آزمون خلاقیت تورنس داده شد. از آزمون تورنس به عنوان شاخص روایی همزمان استفاده شد. ضریب همبستگی بین نمره کل آزمون تورنس و نمره کل آزمون جدید معادل 0/46 بدست آمد (عابدی، 1373). بین نمره های چهار گانه این آزمون، نمره های بخش های آزمون تورنس، نمره های بخش های چهارگانه آزمون دانشگاه دوستو، نمره های آموزگاران و نیز نمره های درسی، ضریب همبستگی محاسبه شد. ضرایب همبستگی بین نمره های چهارگانه آزمون بخش خلاقیت و نمره های درسی، همگی در سطح 0.01 آماری معنی دار بود. ضرایب پایایی بخش های سیالی، ابتکار، انعطاف پذیری و بسط از طریق بازآزمایی در اجرای فرم اولیه این آزمون توسط آقای عابدی به ترتیب 0/85، 0/82، 0/84، 0/80 به دست آمد (عابدی، 1372). در اسپانیا، این آزمون روی 2264 نفر از دانش آموزان اسپانیا اجرا و از روش ضریب همسانی درونی و آلفای کرونباخ برای محاسبه پایایی استفاده شد. این ضریب برای بخش سیالی 0.75، برای بخش ابتکار 0.61، برای بخش انعطاف پذیری 0.66 و برای بخش بسط 0.61 بود...

نتایج و بحث

پراکندگی پاسخگویان به اینگونه بود که از بین دانشجویان سالهای اول، دوم، سوم و چهارم به ترتیب 60، 47، 53، 40 نفر به طور تصادفی انتخاب شده و پرسشنامه تکمیل شده از آنها جمع آوری شد. جدول شماره 1 ابعاد مختلف خلاقیت دانشجویان دختر و پسر را نشان می دهد که میزان خلاقیت دانشجویان در بخش ابتکار بیشترین مقدار را که 83 است و بعد بخش سیالی که مقدارش 47 است و بعد بخش بسط که مقدارش 36 و بخش انعطاف پذیری کمترین مقدار که 34 است را دارد.

جدول 1- ابعاد مختلف خلاقیت

ابعاد خلاقیت	فراوانی	درصد
سیالی	47	23/5
بسط	36	18
ابتکار	83	41/5
انعطاف پذیری	34	17
کل	200	100

همانطور که جدول 2 نشان می دهد در مورد متغیر سیالی، میانگین دو گروه مردان و زنان در یک بازه 20 نمره ای، به ترتیب برابر با 19.07 و 18.44 گردید. نتایج آزمون تی استیودنت مستقل نشان داد که فرضیه صفر مبنی بر نبود اختلاف بین این دو نمره میانگین، با نمره معناداری 0.93 تأیید می گردد. در مورد متغیر بسط، میانگین دو گروه مردان و زنان در یک بازه 20 نمره ای، به ترتیب برابر با 9.2 و 9.1 گردید. نتایج آزمون تی استیودنت مستقل نشان داد که فرضیه صفر مبنی بر نبود اختلاف بین این دو نمره میانگین، با نمره معناداری 0.48 تأیید می گردد. در مورد متغیر ابتکار، میانگین دو گروه مردان و زنان در یک بازه 20 نمره ای، به ترتیب برابر با 14.5 و 14.4 گردید. نتایج آزمون تی استیودنت مستقل نشان داد که فرضیه صفر مبنی بر نبود اختلاف بین این دو نمره میانگین، با نمره معناداری 0.57 تأیید می گردد. و همچنین در مورد متغیر انعطاف پذیری، میانگین دو گروه مردان و زنان در یک بازه 20 نمره ای، به ترتیب برابر با 9.9 و 10.9 گردید. نتایج آزمون تی استیودنت مستقل نشان داد که فرضیه صفر مبنی بر نبود اختلاف بین این دو نمره میانگین، با نمره معناداری 0.76 تأیید می گردد.

جدول 2- آزمون t-test برای مقایسه میانگین میزان خلاقیت پاسخگویان به تفکیک جنسیت

ابعاد خلاقیت	جنسیت	انحراف معیار	میانگین	آماره T	سطح معنی داری
سیالی	مرد	3/6	19.07	1.2	0.93
	زن	3/5	18.44		
بسط	مرد	2/4	9.2	0.3	0.48
	زن	2/7	9/1		
ابتکار	مرد	4/4	14/5	0.19	0.57
	زن	3.9	14/4		
انعطاف پذیری	مرد	2/5	9/9	-2.7	0.76
	زن	2.4	10.9		

همانطور که جدول شماره 3 نشان می دهد بین ابعاد سیالی و انعطاف پذیری رابطه معنی دار ضعیفی وجود دارد و بین بقیه ابعاد هیچ رابطه معنی داری وجود ندارد. با توجه به نتایج جدول و ابعاد (انعطاف پذیری، ابتکار، سیالی، بسط) مورد بررسی پژوهشگر می توان استنباط کرد که علاقه مندی دانشجویان و حل مسائل مشکل و خیلی دشوار، خواندن کتاب و مجسم کردن در ذهن ولذت بردن از تجارب تازه، پرداختن به جزئیات کاری که انجام می دهیم و همچنین روبرو شدن با مسأله تازه با هم ارتباط معنی داری دارند به این صورت که وقتی دانشجو یک موضوع را می خواند و آن را در ذهنش مجسم می کند از تجارب تازه ای که بدست می آورد و به ذهنش می رسد لذت می برد و بعلاوه وقتی که دانشجو به یک موضوعی علاقه مند باشد برای رسیدن به هدفش اگر با مشکل روبرو شود چون علاقه مند به آن است تلاش می کند تا آن مشکل را حل کند و همچنین زمانی که کاری را انجام می دهد در فرایند انجام کار به جزئیات آن می پردازد که بدنبال آن با مسائل جدیدی در کارش روبرو می شود که همه این موارد بیانگر این است که هر کدام از این موارد لازم و ملزوم هم هستند به نوعی که روبرو شدن با یکی منجر به انجام دیگری می شود یعنی با هم رابطه معنی داری دارند.

جدول 3- همبستگی بین ابعاد مختلف خلاقیت

خلاقیت ابتکار	خلاقیت بسط	خلاقیت سیالی	خلاقیت انعطاف پذیری
0.08	0.03	1	0.15*
0.02	1	0.03	-0.3
1	0.02	0.08	-0.007
-0.007	-0.3	0.15*	1

با توجه به جدول 4، آزمون تحلیل واریانس بین ابعاد برحسب سال تحصیلی نشان داد که فقط در بعد انعطاف پذیری، بین سالها تفاوت معنی داری وجود دارد و نتایج آزمون تعقیبی برای متغیر معنادار شده انعطاف پذیری نشان داد که خلاقیت در بین دانشجویان سال اول و چهارم تفاوت معنی داری با دانشجویان سالهای دوم و سوم دارد. لازم به ذکر است که تفاوت خلاقیتی در بین دانشجویان سال دوم و سوم و یا اول و چهارم مشاهده نگردید.

جدول 4- جدول تحلیل واریانس ابعاد خلاقیت براساس سال تحصیل پاسخگویان

سطح معنی داری	F	انحراف معیار	میانگین	سال تحصیلی	خلاقیت
0.14	1.8	3.53	18.63	اول	سیالی
		3.54	19.42	دوم	
		3.9	17.08	سوم	
		3.1	19.1	چهارم	
0.005	4.3	2.67	10.21 ^b	اول	انعطاف پذیری
		2.64	11.02 ^a	دوم	
		2.35	11.16 ^a	سوم	
		2.18	9.5 ^b	چهارم	
0.94	0.13	2.95	9.2	اول	بسط
		2.15	9	دوم	
		2.7	9.16	سوم	
		2.52	9.3	چهارم	
0.35	1.09	2.65	14.53	اول	ابتکار
		2.81	14.54	دوم	
		3.18	13.73	سوم	
		7.27	15.3	چهارم	

*نمرات دارای اعداد لاتین مشابه، تفاوت میانگین معناداری با یکدیگر ندارند.

با پرورش خلاقیت دانشجویان در کلاس به آنها کمک می شود که بتوانند چهارچوبی مناسب برای زندگی خود تشخیص داده و ایجاد نمایند. رشد و مهارت و عقاید خلاقانه از طریق برنامه درسی آنان را قادر به پیدا کردن مسیر درست زندگی خود می سازد. با رشد فزاینده دانش، تکنولوژی و جریان گسترده اطلاعات، در عصر کنونی که عصر نوآوری و نوآفرینی است، سرعت تغییرات به نحوی است که افراد را نیازمند کشف راه های نو و خلق روش های جدید در همه زمینه ها کرده است. تحولات و دگرگونیها و نیز غیر قابل پیش بینی بودن این تغییرات باعث شده که افراد تیز هوش، خلاق و صاحبان اندیشه های نو از گرانبها ترین سرمایه های یک جامعه به شمار بیایند. در این راستا بستر سازی و زمینه سازی برای خلق افکار نو و پرورش متفکران خلاق به عنوان یک ضرورت و مسئولیت اجتماعی از اهم وظایف دست اندر کاران نظام آموزشی است.

یافته های بدست آمده از آزمون تی استیودنت برای مقایسه میانگین خلاقیت پاسخگویان به تفکیک جنسیت نشان داد که بین هیچ کدام از ابعاد خلاقیت رابطه معنی داری وجود ندارد. این یافته نتایج پژوهشهای خسروانی (1384)، اصانلو و همکاران (1385)، ضرغامی و همکاران (1391) و خسروانی (khosravani, 2005) را تأیید می کند. و همبستگی بین ابعاد خلاقیت نشان داد که فقط بین بعد سیالی و انعطاف پذیری رابطه معنی دار ضعیفی وجود دارد. و همچنین مقایسه میانگین نشان داد که فقط در بعد سیالی بین سالها تفاوت معنی داری وجود دارد. این یافته نتایج پژوهشهای رشیدی و همکاران (1387)، زارع و همکاران (1389) و صادقی مال امیری (Sadeghi Mal Amiri, 2005) را تأیید می کند.

در نهایت پیشنهاداتی به مسئولین و دست اندرکاران در آموزش جهت بالا بردن خلاقیت دانشجویان ارائه داده شد:

- 1- سهم کردن دانشجویان در مباحث درسی کلاس.
- 2- بالا بردن سرمایه اجتماعی دانشجویان از طریق شرکت در جلسات.
- 3- برگزاری کارگاههای آموزشی برای دانشجویان جهت بالا بردن نبوغ و خلاقیت دانشجویان.
- 4- در اختیار قرار دادن امکانات بیشتر و مناسب برای دانشجویان.
- 5- امیدوار کردن دانشجویان به آینده شغلی روشن.
- 6- بالا بردن خلاقیت و ابتکار و نوآوری دانشجویان با برخورد با مسائل پیچیده که روزانه با آنها روبرو می شوند.
- 7- تطبیق دادن مطالب درسی همراه با مسائل ملموس.

بدینوسیله از کلیه دانشجویان دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه زابل که ما را در انجام این تحقیق یاری نمودند کمال تشکر و قدردانی را داریم.

منابع

- پیر خانی، ع. (1384). *خلاقیت(مبانی و روش های پرورش)*. تهران: انتشارات هزاره ققنوس.
- واحدیان، م. (1387). *رویکردها و نظریه های روانشناختی بر خلاقیت*. تهران: انتشارات رشد.
- افروز، غ.، یزدان پناه، ج؛ و کریمیان، ح. (1391). اثر بخشی برنامه دانش افزایی تخصصی مادران بر خلاقیت کودکان تیز هوش. *فصلنامه راهبردهای آموزش*، سال پنجم، شماره 1.
- رهنما، ا.، و عبدالملکی، ج. (1388). بررسی رابطه بین هوش هیجانی و خلاقیت با پیشرفت تحصیلی در دانشجویان دانشگاه شاهد. *فصلنامه اندیشه های نوین تربیتی*، شماره 18، ص 55.
- امامی پور، س.، و سیف، ع. (1382). بررسی تحولی سبک های تفکر در دانش آموزان و دانشجویان و رابطه آنها با خلاقیت و پیشرفت تحصیلی. *فصلنامه نوآوری های آموزشی*، شماره 3، ص 35.
- ضرغامی، م.، جعفری، م.، و اخوان، پ. (1391). *بررسی رابطه بین خلاقیت و انگیزه افراد برای نوآوری در سازمان های پژوهشی*: مطالعه موری در پژوهشکده پردازش هوشمند علائم. *فصلنامه ابتکار و خلاقیت در علوم انسانی*، سال اول، شماره 4.
- اصانلو، پ.، اسدی، ح.، گودرزی، م.، و کاظم نژاد ا. (1385). بررسی تأثیر ارتباط بین ویژگی های فردی مدیران سازمان تربیت بدنی و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری بر خلاقیت و مدیریت تضاد. *فصلنامه حرکت*، شماره 30، صص 29-41.
- فتحی زاده، ع.، پاک طینت، ا.، و شهباب، م. (1390). بررسی میزان خلاقیت و نوآوری در سه اداره دولتی، آموزش و پرورش، جهاد کشاورزی و بهداشت و درمان شهرستان سیرجان. *فصلنامه مدیریت*، سال هشتم، ویژه نامه.
- رشیدی، ا.، و شهر آرای، م. (1387). بررسی خلاقیت با منبع کنترل. *فصلنامه اندیشه های تازه در علوم تربیتی*، سال سوم، شماره سوم، صص 83-99.
- عابدی سروستانی، ا. (1389). *پرسشنامه خلاقیت عابدی*. مؤسسه تحقیقات علوم رفتاری. انتشارات روان سنجی.
- زارع، ح.، و آخوندی، ل. (1391). بررسی اثر بخشی آموزش مهارت های حل مسأله. *فصلنامه مطالعات روانشناختی*، سال هشتم، شماره 1.

- حیدری، ع.، و کوشان، م. (1381). بررسی منبع کنترل و ارتباط آن با پیشرفت تحصیلی در دانشجویان پرستاری. *مجله دانشکده ی علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی سبزوار*، سال نهم، شماره 3.
- سالار زهی، ح.، و هاشمی، ج. (1387). فرهنگ، لایه خلاقیت و نوآوری. *اولین کنفرانس ملی خلاقیت شناسی*.
- وجدی، ر. (1388). کلاس و مدرسه خلاق با آموزش مبتنی بر رشد خلاقیت. *دومین کنفرانس ملی خلاقیت شناسی*.
- قادری، م. (1389). بررسی رابطه میزان خلاقیت و محرک های اجتماعی خلاقیت در دانش آموزان سال آخر متوسطه شهر سنندج. *سومین کنفرانس ملی خلاقیت شناسی*.
- جعفری، ن. (1383). بررسی عوامل بازدارنده خلاقیت بر مدارس ابتدایی سیستان و بلوچستان.

- khosravani , S .(2005). the relationship between creativity and the five factors of personality and mental health, M.A Unpublished. Thesis, Tehran University.
- Runco, M. A. (2007), Creativity, Research, Development, and practice. Chapter 1, Cognitive and creativity, pages 1-38.
- Sadeghi M. A. (2005). Design & Specify a model for provide Context for creativity in the investigative institutions, PH.D Unpublished Thesis, Tehran University.
- SamKhani, M. R. (2002). creativity and innovation in organization and management education, nashre art Spand Tehran.

Status of students' creativity **A case of: The College of Agriculture and Natural Resources, Zabol** **University**

F. Kazemi eskeri¹, GH. Zamani², meysam menatizadeh³

¹Master Student of Agricultural Extension & Education Shiraz University, ²Professor of Agricultural Extension & Education, College of Agriculture, Shiraz University, Shiraz, Iran., ³Phd student of Agricultural Extension & Education College of Agriculture, Shiraz University, Shiraz, Iran

Abstract

Creativity is the emergence and generate of new ideas, and referees to the man power to produce new thoughts. New thought, in addition to be new, also should be applicable in practice. Individuals should be able to enhance creative through educational curriculum development. One of the most important reasons to enhance creative Opinions and skills of students is for preparing them to enter competitive markets. The aim of this study is to evaluate student creativity. The population was all undergraduate students at College of Agriculture and Natural Resources (University of Zabol), and 200 students were selected randomly as samples. SPSS software version 21 used to analyze data. This research based on 4 dimensions of creativity (fluid, initiative, flexibility and expandability). Result showed students have most initiative creativity and lowest flexible creativity. According to the comparison test, there were significant differences between student's flexibility creativity. Also, there was a significant relationship between fluid and flexible creativity. Finally, some suggestions recommended enhancing student's creativity.

Keywords: Creativity, Innovation, Students, College of Agriculture and Natural Resources, Zabol University.

